

Nr 978

av herr Romanus m. fl.
angående debattreglerna i riksdagen.

Statsråden har favörer på en rad sätt i riksdagsdebatterna. De kan gå in i debatten när som helst, hur ofta som helst och då tala hur länge som helst. Medan t. ex. partiledare och andra i oppositionspartier bara kan få två tidsbegränsade genmälen kan statsråden hålla långa anföranden och dessutom avsluta varje replikomgång inom en större debatt.

En ökad jämlikhet måste skapas mellan regering och opposition i vad gäller debattreglerna. Det menade också konstitutionsutskottet i sitt enhälliga betänkande i saken för två år sedan (KU 1971: 69). Förra året ansåg utskottet att beslut skulle fattas på våren 1973 (KU 1972: 33) i samband med författningsreformen. Nu är det dags att göra allvar av planerna på en ökad jämlikhet i riksdagens debatter.

Det är då naturligt att anknyta till vad grundlagberedningen föreslår i sitt slutbetänkande (s. 240 f.). Där sägs bl. a. följande:

Enligt beredningens mening kan man inte bortse från att den nuvarande ordningen, formellt sett, skänker ministrarna ett betydande övertag i meningsutbyten med andra talare. Man bör därför överväga om en viss utjämning kan komma till stånd. Att därvid välja den vägen att vissa ledande riksdagsmän utanför regeringskretsen jämföras med ministrarna anser beredningen inte lyckligt. Debatterna skulle ytterligare splittras och svårigheterna accentueras för övriga riksdagsledamöter att komma till tals i den nuvarande kammaren och att därifrån nå ut till allmänheten via massmedierna.

Två omständigheter talar för att en rätt för ministrarna att fritt gå in i kammardebatten är mindre angelägen nu än den var i den gamla tvåkammarsriksdagen. Dels behöver en minister bevaka endast en debatt i en fråga. Dels kan vid förhandsanmälan till en debatt talmannen numera med tillämpning av allmänna regler placera ministern på den plats på talarlistan som svarar mot hans önskemål att i huvudanförandet kunna bemöta angrepp och synpunkter från oppositionsföreträdare.

De anförda argumenten lär emellertid inte föra ända därhän att ministrar i fråga om yttranderätten helt likställs med riksdagsledamöter i svaromål utanför vad som ryms inom den vanliga replikrätten. Att ministrarna har goda möjligheter att ta upp meningsutbyten med andra talare ligger även i den parlamentariska oppositionens intresse.

Vid en avvägning mellan de olika synpunkter som spelar in har grundlagberedningen — i anslutning till en tanke som beredningen framförde i SOU 1967: 26 s. 135–136 — stannat för att föreslå att minister får en ovillkorlig rätt att oavsett turordningen på talarlistan bemöta annan talare i kortare inlägg, medan han i fråga om längre, mera fristående anföranden har att anmäla sig till talarlistan som riksdagsledamöter i allmänhet. Beredningen utgår från att förhandsanmälan kommer till stånd inför debatten i alla någotsånär betydelsefulla frågor. Tiden för sådant inlägg för minister, som gäller bemötande, bör fixeras i tilläggs-

bestämmelser. Den kan försöksvis sättas till tio minuter. Tiden är så avpassad att den kan medge en minister att bemöta mer än en talare i ett och samma inlägg.

Vi föreslår att riksdagen nu följer grundlagberedningens förslag och reformerar riksdagsstadgan. Det innebär att §§ 43, 44 och 46 måste ändras på det sätt som föreslås i konstitutionsutskottets betänkande 1972: 33, bilaga 2.

Vi yrkar

att riksdagen ändrar riksdagsstadgan på det sätt som föreslås i motionens motivering och grundlagberedningens förslag i syfte att uppnå större jämlikhet mellan regering och opposition i fråga om debattreglerna.

Stockholm den 26 januari 1973

GABRIEL ROMANUS (fp)

ELVY OLSSON (c)

i Hölö

PAUL BRUNDIN (m)